

Nr 454.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående användande i visst fall av militär personal till skördearbete; given Stockholms slott den 31 maj 1918.

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed inhämta riksdagens yttrande över härvid fogade förslag till förordning angående användande i visst fall av militär personal till skördearbete; och vill Kungl. Maj:t, efter mottagande av riksdagens svar, företaga den slutliga prövningen av samma förslag och meddela de beslut, som därav föranledas.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Schotte.

Förslag
till
Förordning

angående användande i visst fall av militär personal till skördearbete.

Härigenom förordnas som följer:

§ 1.

Där till följd av ogynnsam väderlek eller eljest militärhandräckning anses erforderlig till förebyggande av att skörd förstöres, må på begäran av Konungens befallningshavande militär personal användas till skördearbete.

I ärende, som nu sägs, bör Konungens befallningshavande samråda med vederbörande odlingsnämnd eller odlingsråd.

§ 2.

I fråga om militärhandräckning, som avses i § 1, skola bestämmelserna i § 3 första och andra styckena samt §§ 4 och 5 i förordningen den 31 december 1915 angående användande av militär personal till upprätthållande av allmän ordning samt för eldsläckning och andra dylika ändamål i tillämpliga delar lända till efter rättelse.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling, och gäller tills vidare till utgången av år 1919.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
31 maj 1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Efter gemensam beredning med cheferna för jordbruks-, lantförsvars- och sjöförsvarsdepartementen anförde chefen för civildepartementet, statsrådet Schotte:

I skrivelse den 15 april 1918 till statsrådet och chefen för lantförsvarsdepartementet har den s. k. produktionskommittén, jämte det kommittén framställt förslag om utsträckt ledighet under innevarande år för värnpliktige i och för deltagande i jordbruksarbete samt om inställande i enahanda syfte av 1918 års reservtruppövningar, tillika hemställt om föreskrifter beträffande militär personals kommendering till arbete i jordbrukets tjänst. I sådant hänseende har kommittén förordat militärkommendering dels för nyodlings- och andra därmed i samband stående arbeten, dels ock i vissa fall för vanliga löpande arbeten, såsom bärgningsarbete, rotfruktsupptagning och dylikt.

*Fram-
ställning av
den s. k.
produktions-
kommittén.*

Framställningen om utsträckt ledighet för värnpliktige för angivet ändamål har redan blivit tillgodosedd genom generalorder den 26 april 1918, och beträffande reservtruppövningarnas inställande under innevarande år har frågan härom förelagts riksdagen i proposition nr 377. Vad angår de av kommittén i övrigt framställda förslag anhåller jag att nu få upptaga frågan om militär personals kommendering i vissa fall till skördearbete.

Kommittén betonar i sin skrivelse, att militär icke torde annat än under särskilda förhållanden böra kommenderas till skördearbete, samt anför vidare härom:

»Förnekas kan emellertid icke, att, om en våt och regnig höst skulle inträffa i år, då tillgången på bindgarn är mycket ringa och därmed användningen av de självbindande skordemaskinerna blir högst inskränkt, militärkommenderingar till skördearbetet kunna rädda stora värden för vårt folk och hålla nöden ute från månget hem. Ginge ett kompani arbetsdugliga soldater från gård till gård i en bygd och hjälpte stora och små jordbrukare att få grödan in i ladorna, bleve möjligheten att utnyttja torra mellantider helt annan än om jordbruket blott hade den egna arbetskraften att anlita.

En lämplig kontroll över att dylikt hjälparbete rätt anordnades, kunde åvägbringas därigenom, att den nu gällande befogenheten för Konungens befallningshavande att rekvirera militär personal 'för avvärjande av överhängande fara för liv och egendom' under åren 1918 och 1919 utsträcktes att avse även skördearbeten av olika slag, då fara föreligger för att skörd skall förstöras genom ogynnsam väderlek. För att Konungens befallningshafvande skall kunna rekvirera militär för dylikt ändamål, bör vederbörande odlingsnämnd därom hava gjort anmälan.»

Vid produktionskommitténs ifrågavarande framställning finnes fogad en av majoren i generalstaben H. Lindencrona, vilken enligt särskilt bemyndigande såsom militär sakkunnig deltagit i vissa av kommitténs arbeten, avgiven »P. M. angående användandet av militär personal i produktionens tjänst». I denna promemoria uttalas, att det syntes böra tagas i övervägande, om ej kommittén borde göra framställning hos Kungl. Maj:t om utfärdandet av en för år 1918 gällande författning, enligt vilken Kungl. Maj:ts befallningshavande ägde rätt att i särskilt trängande fall rekvirera militär trupp för jordbruksarbete, vilken författning lämpligen syntes böra avfattas i huvudsaklig överensstämmelse med förordningen den 31 december 1915 angående användande av militär personal till upprätthållande av allmän ordning samt för eldsläckning och andra dylika ändamål.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till rådande förhållanden torde vägande skäl föreligga för att militär personal må kunna under innevarande och nästkommande

är i vissa fall användas till skördearbete av varje slag. Det synes mig därför önskvärt, att författningsbestämmelser av dylik innebörd komma till stånd. Dessa bestämmelser torde böra innehålla, att militär personal må kunna på begäran av Kungl. Maj:ts befallningshavande användas till skördearbete, där till följd av ogynnsam väderlek eller eljest militärhandräckning anses erforderlig till förebyggande av att skörd förstöres.

I övrigt synes författningen kunna i tillämpliga delar ansluta sig till förut omförmälda förordning den 31 december 1915 och läser hänvisning till vissa delar av densamma kunna göras. Det bör ankomma på länsstyrelserna att efter framställning av vederbörande odlingsnämnd eller odlingsråd i fall av behov begära militärhandräckning för ifrågasvarande ändamål samt att jämväl själva taga initiativ till dylik åtgärd. I sistnämnda fall synes det emellertid lämpligt, att samråd med odlingsnämnd eller odlingsråd kommer till stånd, så att rättvis fördelning av den militära personalen må äga rum mellan de olika orter, där behov av hjälp med skördearbetet förefinnes.

I överensstämmelse med det ovan anförda har jag låtit inom civildepartementet uppgöra förslag till förordning angående användande i visst fall av militär personal till skördearbete.

Riksdagens yttrande synes böra inhämtas över det sålunda uppgjorda författningsförslaget, och läser med hänsyn till frågans vikt och brådskande beskaffenhet framställning i ämnet böra, trots att riksdagsarbetet snart nalkas sitt slut, göras till innevarande års riksdag.

Departementschefen uppläste härefter omförmälda författningsförslag samt hemställde, att Kungl. Maj:t måtte inhämta riksdagens yttrande över förslaget med förklaring tillika, att Kungl. Maj:t, efter emottagande av riksdagens svar, ville företaga den slutliga prövningen av samma förslag och meddela de beslut, som därav föranleddes.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gunnar Corin.